

Kriminalita a sociální práce s pachateli

SPR508

Mgr. Petra Horová, Ph.D.
18.2.2019

Obsah

- Základní očekávání, požadavky a organizační pokyny předmětu SPR508
- Základní pojmy kriminologie
- Základní pojmy penologie
- Ostatní důležité pojmy oblasti kriminality a vězeňství

NAŠE
OČEKÁVÁNÍ

Základní očekávání a požadavky předmětu SPR508

- Přednášející:
  - Mgr. Petra Horová, Ph.D.,
  - PhDr. Jiří Mezník, Mgr. Tomáš Kellner
- 6kr.
- Výuka: Po 10:00 – 11:40
  - workshop + přednáška
- Ukončení kurzu: ústní zkouškou (rychlý přehled + podrobné otázky)
- Pravidla hodnocení a práce v průběhu roku
  - V průběhu výuky bude možné vypracovávat jednostránkové seminární práce, které jsou dobrovolné, ale bodované (za každou seminární práci je možné získat 2 body),
  - Přístup k ústní zkoušce je podmíněn minimálně 4 body
  - Od studentů se očekává zájem a aktivita v hodině

Obsah kurzu

- I. Základní pojmy oblasti kriminality
- II. Věda a výzkum kriminality - kriminologie a její Metodologie
- III. Filosofie trestu a dějiny penitenciárních systémů, Druhy trestních sankcí platných podle trestního zákona ČR a prevence kriminality
- IV. Teorie kriminality a zločinnosti
- V. Vězení jako totální instituce (Foucault),
- VI. Probační a mediační služba v ČR
- VII. Trestní politika České republiky a evropské standardy pro práci s vězni (Mezinárodní úmluva o mučení a nelidském zacházení OSN z roku 1984 a Minimální pravidla pro zacházení s vězni OSN 1958 a Evropská vězeňská pravidla rady Evropy),
- VIII. Výkon trestu odnětí svobody, problematika resocializace a reintegrace pachatelů po ukončení trestu
- IX. Vězeňství v Evropě a ve světě
- X. Viktimologie – práce s obětí
- XI. Prevence kriminality
- XII. Specifika práce s pachateli
- XIII. Sociální práce s pachateli trestných činů a jejich rodinami
- XIV. Exkurze Vazební věznice Brno

VAŠE
OČEKÁVÁNÍ?

1. Jakou máte zkušenost s kriminalitou a s pachateli?

2. Proč jste si zapsali tento předmět?

3. Co od něho očekáváte?

1. ...

ZÁKLADNÍ POJMY KRIMINOLOGIE

□ Kriminologie je vědní obor zabývající se kriminalitou a jejím studiem (lat. *crimen* = zločin, *logos* = nauka, vědění)

A. Legální definice kriminality

Definice kriminality:

- Kriminalita je souhrn takových forem chování, které trestní právo posuzuje jako trestný čin (Coleman in Tomášek 2010)

Trestní právo „určuje, která jednání společensky škodlivé jsou trestné činy, stanoví za ně tresty a ochranná opatření a podmínky jejich ukládání a výkonu“. (hmotné x procesní)
(Tomancová 2010: 2)

Sociální konstrukt vytvořený společností, aby regulovala chování svých členů (Muncie in Tomášek 2010)

Kriminologie je studium procesů, jak jsou vytvářeny zákony, jak porušovány a jak společnost na toto porušování reaguje (E. Sutherland)

- Italský kriminolog R. **Garofalo** – zločiny přirozené – jejich postih je charakteristický téměř v každé zemi nebo historickém období, nebo zločinná jsou svou podstatou (vražda, loupež, znásilnění...)

B. Sociologická definice kriminality

- **T. Sellina** poukazuje na význam morálních a sociálních norem
- Sociální deviace, deviantní chování = chování závažným způsobem porušující platné sociální normy (Zoubková a kol. 2011) (viz také sociálně patologické jevy)

Penologie

- = věda o trestu, jeho výkonu a jeho účincích
- - zaměřen na nepodmíněný trest odnětí svobody = věznění pachatelů, způsoby zacházení a následky uvěznění (Zoubková 2011)
- penitenciární proces – proces polepšení, nápravy, pozitivní změny chování (penitenciární péče) (Štěrbá 2007)
- Penitenciární péče x postpenitenciární péče

Kriminologie jako věda multidisciplinární

- ✓ Sociologie
- ✓ Speciální pedagogika – etopedie
- ✓ Sociální práce
- ✓ Penitenciární psychologie, forenzní psychologie
- ✓ Právo

Úkol zrealizovaný před exkurzí:

- *Úkol:* Zpracujte jeden typ trestné činnosti nebo jeden typ pachatelů a jejich současný stav/situaci v ČR.

Literatura a zdroje

Publikace:

TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie :jak studovat zločin*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 214 s. ISBN 9788024729824.

ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 251 s. ISBN 9788073803124.

TOMANCOVÁ, Jaroslava. *Základy práva (nejen) pro školy*. Trestní právo. Albert, 2010

Webové stránky:

- Institut pro kriminologii a sociální prevenci:
<http://www.ok.cz/iksp/>
- International center for prison studies:
<http://www.prisonstudies.org/>
- Vězeňská služba ČR: <http://www.vscr.cz/>

DĚKUJI ZA POZORNOST A PŘEJI
HEZKÝ DEN